

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No. 1, 2017, pp. 624 - 635

O J E D

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การวิเคราะห์การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อำเภอเมืองนครสวรรค์

AN ANALYSIS OF TEACHERS' PROMOTING CREATIVE THINKING OF PRESCHOOLERS
IN SCHOOLS UNDER THE NAKHONSAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

MUEANG NAKHON SAWAN

นางสาวสุชานาฏ ไชยวรรณ *

Suchanad Chaiwanna

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิลักษณ์ ขยันกิจ **

Asst. Prof. Sasilak Khayankij, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครูใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 ของโรงเรียนในอำเภอเมืองนครสวรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้แก่เด็กอนุบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน โดยด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติสูงกว่าด้านการจัดสภาพแวดล้อม (Mean = 4.19 และ Mean = 4.09 ตามลำดับ) โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการปฏิบัติสูงสุด คือ การแสดงท่าทางชื่นชมกับเด็ก เมื่อเด็กมีการพัฒนาหรือสามารถทำงานได้สำเร็จ และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการปฏิบัติต่ำสุด คือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่แปลกใหม่ ไม่ธรรมดา ในมุมบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กต่อยอดความคิดทางการเล่น

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: suchanad.c@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: sasilak.k@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study an analysis of teachers' promoting creative thinking of preschoolers in schools under the Nakhonsawan primary educational service area 1 mueng Nakhonsawan using 2 criteria: Environment and the learning opportunity management. The sample population comprised 96 preschool teachers in K.1 and K.2 in Nakhonsawan primary educational service area 1 mueng Nakhonsawan. The research instruments consisted of: a questionnaire, an observation form, and a survey form. Percentages, means, standard deviations, and frequencies were used to analyze the data.

The overall results found that teachers' promoting creative thinking for preschooler is at high level (Mean = 4.14). Regarding each aspect, it was found that: Both aspects are practiced at high level. Providing learning opportunities has slightly higher mean score than setting environment at (Mean = 4.19) and (Mean = 4.09) respectively. The behavior which had the highest mean score was admiring children whenever they achieved their tasks. On the other hand, the lowest mean score of behavior was providing new equipments in role play in order to promote imagination.

คำสำคัญ: การคิดเชิงสร้างสรรค์ / การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์แก่เด็กอนุบาลของครู / เด็กอนุบาล

KEYWORDS: CREATIVE THINKING / TEACHERS' PROMOTING CREATIVE THINKING / PRESCHOOLERS

บทนำ

สมองของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้และทำหน้าที่ในการคิด “ความคิด” เป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์ประกอบกิจการต่าง ๆ ได้มากมาย มนุษย์จำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547) การมุ่งเน้นศักยภาพในการคิดและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ท้าทาย และการสร้างความกระหายใคร่รู้ในสิ่งต่างๆรอบตัวจึงควรต้องเริ่มต้นส่งเสริมตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยรากฐานของชีวิตเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพในการคิดเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมให้เด็กมีกระบวนการคิดอย่างฉับไว สามารถรับรู้ปัญหา ปรับเปลี่ยนความคิด เรียนรู้ที่จะริเริ่มหรือแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ จะช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ที่กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะสำหรับเด็ก 3 – 5 ปี คือ เด็กสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีจินตนาการ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 – 2559 ได้กำหนดแนวทางและมาตรการในการจัดประสบการณ์ให้เน้นตัวเด็กเป็นสำคัญ เน้นการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดริเริ่มจินตนาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) โดยถือว่าเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญในการพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Koster, 2001) ทักษะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนดูแลเนื่องจากการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง แต่เกิดขึ้นจากการสอนและการฝึกฝนที่ถูกต้อง ทักษะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์สามารถลดลงได้หากไม่ได้รับการฝึกฝน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2557) แต่จากรายงานผลสรุปการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2558 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่าด้านสติปัญญาของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ในเขตพื้นที่ที่มีผลการประเมินร้อยละ 52.2 อยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณาการประเมินระดับปฐมวัยจำแนกรายด้าน พบว่า การพัฒนาเด็กทุกด้านอย่างสมดุลตามศักยภาพมีผลการประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาการประเมินระดับปฐมวัย

จำแนกตามรายอำเภอ พบว่า อำเภอพยุหะคีรีและอำเภอมืองนครสวรรค์มีผลการประเมินอยู่ในสองอันดับสุดท้ายตามคะแนนการประเมินในเขตพื้นที่

การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) คือ การขยายขอบเขตทางความคิดออกจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่การคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายการคิด 2) การแสวงหาแนวคิดใหม่ และ 3) การประเมินและคัดเลือกแนวคิด โดยทัศนคติ บุคลิกลักษณะ ความสามารถทางสติปัญญา ความรู้ รูปแบบการคิด แรงจูงใจ และสภาพแวดล้อม คือ เงื่อนไขสำคัญหรือสิ่งที่กำหนดว่าแต่ละคนมีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้มากน้อยเพียงใด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2557)

การคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กสามารถเกิดขึ้นได้จากการส่งเสริมของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน เป็นต้น ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์สามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรงคือ การสอนและการฝึกอบรม และทางอ้อมคือ การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ผ่านการสอนเพื่อให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสดงความรู้สึก และแสดงออกทางการคิดเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้นและสม่ำเสมอ ผ่านการจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม หรือบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ (วาทีนิ บรรจง, 2557) เด็กที่ได้รับการสอนให้รู้จักคิดเชิงสร้างสรรค์จะมีโอกาสพัฒนาตนเอง มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา มีความมั่นใจในตนเอง มีความกล้าที่จะเริ่มต้นแสดงความคิดแปลกใหม่หลากหลายแตกต่างจากเดิม กล้าที่จะแสดงความคิดของตนให้ผู้อื่นรับรู้ และให้รายละเอียดของเรื่องที่คิดได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ครูอนุบาลจึงมีบทบาทหลักที่จะทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมดังที่ได้กล่าวมา และทำให้ตนเองเป็นครูที่มีทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2546) ที่ว่า การจะสอนให้เด็กมีการคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้ได้ผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดเชิงสร้างสรรค์ และในด้านของวิธีการปฏิบัติให้เป็นครูที่มีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งครูถือว่าเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

ครูที่มีลักษณะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการสอนเพื่อพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ในเด็กครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง 2) เป็นแหล่งความรู้และมีความรอบรู้ ทั้งในเอกสารตำรา และวัสดุอุปกรณ์การสอนรูปแบบต่างๆ 3) มีความสนใจรอบด้าน เป็นผู้ที่สนใจกิจกรรมหลายๆอย่างและไม่ชอบทำอะไรซ้ำๆแต่กลับชอบพัฒนาความสนใจของตนเองอยู่เสมอ 4) มีความสนใจในนักเรียน คือมีความสนใจในเด็กอย่างจริงจังโดยการสังเกตเด็กแต่ละคนอย่างถี่ถ้วนและมีความรู้สึกไวต่อปัญหาและสภาพแวดล้อม 5) มีอารมณ์ขัน เป็นลักษณะสำคัญของคนที่มีความสุขดีและช่วยให้ความคิดปลอดโปร่ง และไม่ติดขัด 6) มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ 7) มีคุณสมบัติส่วนตัวในด้านการแสดงออกทั้งทางด้านความคิด และการกระทำเป็นที่ยอมรับ สามารถติดต่อประสานงานกับผู้อื่นได้ (อารี รังสินนท์, 2540)

นิสิตดา อยู่อำไพ (2554) ได้เสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล ได้แก่ 1) ด้านหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีหลักสำคัญ 2 ประการ คือ สร้างเงื่อนไขให้เด็กอนุบาลคิดแก้ปัญหาผ่านสื่อปลายเปิด และสนับสนุนให้เด็กอนุบาลแสดงออกทางการคิดเชิงสร้างสรรค์ผ่านวจนภาษาและอวจนภาษา 2) ด้านกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลมี 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสำรวจความเป็นไปได้ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจสื่อที่มีรูปแบบแตกต่างกันอย่างอิสระ ขั้นที่ 2 การแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนที่让孩子แก้ปัญหาทำตามเงื่อนไขที่ถูก

กำหนดขึ้นอย่างท้าทาย ชั้นที่ 3 การแบ่งปันประสบการณ์ เป็นขั้นตอนในการช่วยตรวจสอบว่าผลงานที่สร้างมานั้นมีความถูกต้องและครบถ้วนแล้วหรือไม่ คำถามที่จะเกิดขึ้นระหว่างการทำผลงานจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการปรับปรุงผลงานต่อไปเรื่อย ๆ และชั้นที่ 4 การจัดนิทรรศการ เป็นขั้นตอนที่เด็กจะเลือกจัดวางผลงานที่ทำเสร็จแล้วของตนร่วมกับผลงานของเพื่อนเพื่อร่วมชื่นชมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ 3) ด้านบทบาทครู ได้แก่ การสร้างโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ การจัดเตรียมสื่อที่สามารถกระตุ้นให้เด็กแสดงออกทางการคิดเชิงสร้างสรรค์ การจัดช่วงเวลาให้เพียงพอต่อการใช้ทั้งความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลอออย่างเต็มที่ในการสร้างผลงานแต่ละครั้ง การยอมรับความแตกต่าง ใช้น้ำเสียงที่เป็นมิตรให้อิสระกับเด็กเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้การคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้เด็กได้ชื่นชมกระบวนการและผลงานของผู้อื่น และประเมินการแสดงออกทางการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอย่างครอบคลุมทั้งด้าน บุคคล กระบวนการ ผลงาน และการสร้างบรรยากาศ

Smidt (1998) กล่าวว่า การพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย คือ ความสามารถของเด็กในการพัฒนาจินตนาการ การแสดงออกทางความคิดและความรู้สึกในทางสร้างสรรค์ และสื่อสารสิ่งเหล่านั้นออกมาใน 2 ลักษณะ คือ การสำรวจ และการโต้ตอบ โดยการสำรวจนั้นเด็กจะใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ สำรวจเสียง สี พื้นผิว รูปร่าง รูปแบบและพื้นที่ ทั้งในวัตถุสองมิติและสามมิติควบคู่ไปกับการโต้ตอบกับวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ อย่างหลากหลาย อีกทั้งเด็กจะสามารถแสดงความคิดและสื่ออารมณ์ของตนได้ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเด็กจะแสดงออกถึงความสามารถในการใช้จินตนาการที่เกิดจากการรับฟัง และเฝ้าดูสรรพสิ่งรอบตัวในระดับที่เพิ่มขึ้น โดยจะพยายามแสดงศักยภาพที่มีอย่างช้าๆ ในทุกขอบเขตของการเรียนรู้

การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยพบว่า การคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กในวัยอนุบาลซึ่งไม่เพียงช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างเหมาะสม แต่ยังส่งผลต่อพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในระยะยาว โดยครูเป็นบุคคลที่มีส่วนในการพัฒนาเด็กอย่างมากในช่วงวัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการของครูที่ใช้ในการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลอย่างแท้จริง และเลือกศึกษาโรงเรียนในกลุ่มของเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 อำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครู ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัย และตำราที่เกี่ยวข้องกับบทบาทครูในการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์กับเด็กอนุบาล เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นรอง	ประเด็นย่อย
การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครู	1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	1.1) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	1.1.1) สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลายแปลกใหม่
			1.1.2) พื้นที่และเวลา
		1.2) การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม	1.2.1) การสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการคิด
			1.2.2) การสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก
	2. ด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้	2.1) การฝึกฝนการคิด	2.1.1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการการคิดเชิงสร้างสรรค์
		2.2) การให้แรงเสริม	2.1.2) การจัดให้เล่นอิสระ 2.2.1) การใช้พฤติกรรมเชิงบวก 2.2.2) การให้รางวัล

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนในอำเภอเมืองนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด 55 โรงเรียน จำนวนครูอนุบาลทั้งสิ้น 123 คน

2.2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนในอำเภอเมือง นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 96 คน จาก 40 โรงเรียน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้สูตรของ Yamane (1970 อ้างถึงใน วรณิ แกมเกตุ, 2555) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 94.07 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างครูอนุบาลดังนี้

1) รวบรวมรายชื่อโรงเรียนในอำเภอเมืองนครสวรรค์ ที่มีการจัดชั้นเรียนในระดับชั้นอนุบาล ได้จำนวน 53 โรงเรียน จากทั้งหมด 55 โรงเรียน แบ่งเป็นชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 61 ห้องเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 62 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 123 ห้องเรียน

2) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับผลสลากรายชื่อโรงเรียน ได้จำนวน 40 โรงเรียน แบ่งเป็น ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 48 คน และครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 48 คน รวมเป็น 96 คน จาก 123 ห้องเรียน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามครู เรื่องการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ระดับชั้นที่สอนอยู่ในปัจจุบัน จำนวนเด็กที่ดูแล หน้าที่รับผิดชอบอื่น ประสบการณ์การทำงาน ด้านการสอนการศึกษาปฐมวัย ข้อคำถามมีลักษณะเลือกตอบและคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์แก่เด็กอนุบาลของครู ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้ ด้านละ 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล

3.2) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้สำนวนภาษา นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2) ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามแก่ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 โดยนัดหมายวันและเวลากับผู้อำนวยการแต่ละโรงเรียน ในการขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 20-26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

4.3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับ โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 96 ชุด ได้รับคืนจำนวน 96 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากนั้นวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยมีกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ เป็นรายข้อจากแบบสอบถาม นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครู โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงโดยมีเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครูในโรงเรียน จัดกลุ่มข้อมูลและนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อำเภอเมืองนครสวรรค์ สรุปผลได้ดังนี้

1) สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ครูทุกคนเป็นเพศหญิงส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 38.6 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.2 จบสาขาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 40.6 มีประสบการณ์สอนระดับอนุบาลมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.6 โดยเป็นครูระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50 มีจำนวนเด็กในความดูแลตั้งแต่ 11 - 20 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 มีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนปกติส่วนใหญ่เป็นงานฝ่ายการเงิน และฝ่ายโภชนาการ คิดเป็นร้อยละ 78.1 ครูส่วนใหญ่ได้รับประสบการณ์จากหลายช่องทาง คิดเป็นร้อยละ 83.3 โดยผ่านช่องทางการเข้ารับการอบรมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 80.3 และการประเมินตนเองของครูส่วนใหญ่มีความสามารถในการสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.1

2) การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครู

ครูมีการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (Mean = 4.14) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ ด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Mean = 4.19, Mean = 4.09 ตามลำดับ) โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู

รายการการปฏิบัติการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของครู	ครูอนุบาล (N = 96)		ระดับการปฏิบัติ
	Mean	SD	
2.1.) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม			
2.1.1.) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.97	0.77	มาก
2.1.2.) การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.22	0.68	มาก
รวมเฉลี่ยรายด้าน	4.09	0.74	มาก
2.2.) ด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้			
2.2.1.) การฝึกฝนการคิด	4.05	0.70	มาก
2.2.2.) การให้แรงเสริม	4.33	0.66	มาก
รวมเฉลี่ยรายด้าน	4.19	0.70	มาก
รวมทั้งสองด้าน	4.14	0.72	มาก

2.1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ครูจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก (Mean = 4.09) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย เป็นดังนี้

2.1.1) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ครูมีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ระดับมาก (Mean = 3.97) ในประเด็นย่อยด้านการจัดพื้นที่และเวลา และการจัดสื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลายแปลกใหม่พบว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น โดยการจัดพื้นที่และเวลา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าประเด็นการจัดสื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลายแปลกใหม่ (Mean = 3.98, Mean = 3.95 ตามลำดับ) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการปฏิบัติสูงสุด คือ การจัดวางสื่อ และอุปกรณ์ ในลักษณะที่เด็กสามารถหยิบใช้ และเก็บได้ด้วยตนเอง (Mean = 4.29) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่แปลกใหม่ ไม่ธรรมดาในมุมบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กต่อยอดความคิดทางการเล่น เช่น โปสการ์ดเก่าๆ แผนที่ กล้องวีดิทัศน์ธรรมชาติ เครื่องครัวที่ไม่ใช้แล้ว เป็นต้น (Mean = 3.66)

2.1.2) การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม ครูมีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.22) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยด้านการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการคิด และการสร้างสัมพันธ์เชิงบวก พบว่า ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น โดยการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการคิด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าการสร้างสัมพันธ์เชิงบวก (Mean = 4.27, Mean = 4.16 ตามลำดับ) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการปฏิบัติสูงสุด คือ การให้ความช่วยเหลือเด็กในทันทีหากพบว่าเด็กแสดงอาการหวาดกลัว หรือไม่สบายใจ (Mean = 4.43) พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การยอมรับสิ่งที่เด็กกระทำโดยไม่ดูค่าเด็กเมื่อเด็กทำผิดพลาด (Mean = 3.88)

2.2) ด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้

ครูจัดโอกาสในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กโดยภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก (Mean = 4.19) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย เป็นดังนี้

2.2.1) ด้านการฝึกฝนการคิด ภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.05) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการการคิดเชิงสร้างสรรค์ และการจัดให้เล่นอิสระ พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าการจัดให้เล่นอิสระ (Mean = 4.06, Mean = 4.04 ตามลำดับ) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการปฏิบัติสูงสุด คือ กระตุ้นให้เด็กสังเกตและพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวที่พบเห็น (Mean = 4.27) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมปลายเปิดให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจสร้างผลงานตามความคิด และความต้องการของตนเอง โดยปราศจากตัวแบบหรือการทำงานตามขั้นตอนที่กำหนด และการเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเล่นด้วยตนเองโดยไม่เข้าไปแทรกแซงหรือช่วยเหลือ (Mean = 3.93)

2.2.2) ด้านการให้แรงเสริม ภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.33) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยด้านการให้รางวัล และการใช้พฤติกรรมเชิงบวก พบว่า การให้รางวัลค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าการใช้พฤติกรรมเชิงบวก (Mean = 4.43, Mean = 4.22 ตามลำดับ) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนในการปฏิบัติสูงสุด คือ การแสดงท่าทางชื่นชมกับเด็ก เช่น การปรบมือเมื่อเด็กมีการพัฒนาหรือสามารถทำงานได้สำเร็จ (Mean = 4.53) รายพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การเข้า

ไปชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับความคิดของเด็กเพื่อช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกหรือถ่ายทอดความคิดของตนได้อย่างชัดเจนขึ้น (Mean = 4.05)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ครูมีการเสนอวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ใน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการคิด การสังเกต การเปรียบเทียบ การใช้คำถามปลายเปิดในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กให้มากขึ้น ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองตามความสนใจของเด็ก รวมถึงจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กทำกิจกรรมตามการแสดงออกทางความคิดจินตนาการของตนเอง เช่น การวาดภาพ การเล่าเรื่อง การฝึกตัดปะ และกิจกรรมที่เน้นให้เด็กคิดวิเคราะห์ 2) ด้านการให้แรงเสริม โดยการใช้คำพูดชมเชย หรือให้กำลังใจเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง ไม่ปิดกั้นความคิดและไม่ตัดสินว่าความคิดของเด็กผิดหรือถูก และควรหากิจกรรมใหม่ๆ ที่หลากหลาย สนุกสนาน มากระตุ้นให้เด็ก รับผิดชอบให้มากขึ้น เช่น เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น หรือเล่าจินตนาการของตนเองให้ครูฟัง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อำเภอเมืองนครสวรรค์ ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ครูส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลทั้งในด้านการจัดโอกาสในการเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อม

ทั้งในด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดโอกาสในการเรียนรู้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีสมรรถนะ และมีความสามารถที่เพียงพอต่อการเป็นหนึ่งใน “เสาหลัก” แห่งการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับการสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาครูอย่างรอบด้าน ต่อเนื่อง และพัฒนาในทุกระดับชั้น (วิทยา มานะวานิชเจริญ, 2557) ร่วมกับประสบการณ์การทำงานของครูที่มีมากกว่า 15 ปี เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูมีทักษะ ความสามารถในการประยุกต์เทคนิค และวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก และบริบทของห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูเข้าใจความต้องการของเด็ก และจัดการพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม แต่กลับพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการประเมินตนเองในด้านความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นใจในความสามารถของตัวเอง สอดคล้องกับผลสำรวจความคิดเห็นของครู ในวันครูแห่งชาติ ปี 2555 กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครูที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนของครูที่ขาดอิสระในการจัดการ เพราะครูยังคงต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ครูเกิดความกังวลในเรื่องของนโยบาย คิดว่าการสอนของตนเองไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อเด็ก และผลงานของตัวเองทำให้ครูไม่กล้าคิด หรือแสดงความสามารถของตนเองออกมาอย่างเต็มศักยภาพ

2) ครูจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม มากกว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ผลจากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ครูใช้การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นวิธีการที่สามารถจัดหรือสร้างได้จากตัวครูผู้สอนเอง นอกจากนี้ขนาดของห้องเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมของครู เพราะห้องเรียนของครูส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนในห้องเรียนอยู่ที่ 11-20 คนซึ่งอยู่ในอัตราส่วนที่เหมาะสมใน

การส่งเสริมและการดูแลเด็กตามที่สมาคมแห่งชาติสำหรับการศึกษาของเด็กปฐมวัย (National Association for the Education of Young Children : NAEYC, 2003) ในสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดแนวทาง (Guideline) สำหรับอัตราส่วนของผู้ดูแลต่อเด็กไว้ ครู 1 ต่อเด็ก 12 คน และมีจำนวนสูงสุดต่อห้องเรียนที่ 24 คน ทำให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กได้อย่างทั่วถึง ครูสามารถให้ความช่วยเหลือเด็กในทันที เมื่อพบเด็กแสดงอาการหวาดกลัวถือเป็นการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เด็กรู้สึกปลอดภัย Rogers (1959) กล่าวว่า การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ครูควรจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจ

การปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของครูที่ช่วยในการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็กนั้นมีความต่างออกไป เพราะต้องมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย ของเล่นปลายเปิดที่สามารถปรับใช้ได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งต้องมีความแปลกใหม่เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดและแสดงออก ดังที่ Gordon and Browne (1995) กล่าวว่า การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลนอกจากจะต้องอาศัยความรู้ในการเลือกอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสมร่วมกับประสบการณ์ของครูแต่ละคนแล้ว ต้องอาศัยปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนและงบประมาณจากทางโรงเรียน สอดคล้องกับปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงคุณภาพการศึกษาไทยยังปรากฏความแตกต่างมากยิ่งขึ้น ในเรื่องของทรัพยากร งบประมาณ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ห่างไกลในชนบท (เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน, 2555)

3) ครูให้แรงเสริมมากกว่าการส่งเสริมให้ฝึกฝนการคิด

ข้อมูลจากผลการวิจัย พบว่า คะแนนการปฏิบัติของครูในการให้แรงเสริมสูงกว่าการฝึกฝนให้เด็กคิด เนื่องจากเป็นวิธีการเสริมแรง ซึ่งปฏิบัติได้ง่ายและเป็นธรรมชาติของครูอนุบาลที่ให้ความรัก ความอบอุ่น และการสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Fumoto, Robson, Greenfield, and Hargreaves (2012) ที่กล่าวว่า รากฐานต่าง ๆ ที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กในการพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ การวางรากฐานด้านอารมณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของตนเองมากกว่าที่จะได้รับรางวัลภายนอก ซึ่งครูที่มีประสบการณ์ และมีความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยมักเลือกใช้การเสริมแรงโดยการให้รางวัลและการใช้พฤติกรรมเชิงบวก สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557) กล่าวว่า การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาศักยภาพของเขาได้อย่างเต็มความสามารถ และเพื่อสร้างแรงผลักดันจากภายในให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ และทำให้เด็กเกิดกำลังใจในการฝึกฝนทักษะในการคิดอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 หรือสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนการอบรมเกี่ยวกับการให้ความรู้ครูในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก และการสร้างตนเองให้เป็นผู้มีการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลาและสามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

1.2) ครูควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่แปลกใหม่ ไม่ธรรมดา ในมุมบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กต่อยอดความคิดผ่านการเล่น เช่น ของที่เด็กไม่คุ้นเคย โปสการ์ดเก่าๆ แผนที่ กล้อง วัสดุธรรมชาติ เป็นต้น

1.3) ครูควรเลือกจัดกิจกรรมปลายเปิดที่เน้นเด็กเป็นผู้ตัดสินใจสร้างผลงานตามความคิดและความต้องการของตนเอง โดยปราศจากตัวแบบหรือการทำงานตามขั้นตอนที่กำหนดมากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรทำการศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครูกับโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้กว้างขวางมากขึ้น

2.2) ควรทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการสร้างความรู้แก่ครูอนุบาลในการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของครูในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้น

2.3) ควรมีการศึกษาศึกษาการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลของผู้ปกครอง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). การใช้ศิลปะเป็นสื่อการเรียนรู้. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 8(1), 31-38.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). *การคิดเชิงสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.

เทอดศักดิ์ ไชยสมปาน. (2555). *บทความปัญหาการศึกษาไทยและแนวทางการแก้ไข*. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/409185>.

นิสิตา อยู่อำไพ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครูกับการคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร).

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์: พหุสัจจะที่พัฒนาได้* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาทีนี้ บรรจง. (2557). *ผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร).

วิทยา มานะวานิชเจริญ. (2557). *บทความปัญหาด้านการเรียนการสอนของไทยในปัจจุบัน*. สืบค้นจาก <http://taamkru.com/th/ครูปฐมวัย-พันธุ์ใหม่มีอาชีพ-ตอนที่ 59/>.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2558). *รายงานผลสรุปการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2558*. กรุงเทพมหานคร: เพลินสตูดิโอ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559*. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2552). *ผลสำรวจความคิดเห็นของครู เนื่องในวันครูแห่งชาติ ปี 2555*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
อารี รังสินันท์. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: ธนกิจการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Fumoto, H., Robson, S., Greenfield, S., & Hargreaves, D. (2012). *Young children's creative thinking*. London: SAGE.
- Gordon, A. M., & Williams-Browne, K. (1995). *Beginning & Beyond* (4th ed). NY: Delmor.
- Koster, B. J. (2001). *Growing Artist: Teach art to young children*. NY: Delmar.
- Mayesky, M. (2003). *How to foster creativity in all children*. NY: Delmar.
- NAEYC, (2003). *NAEYC Standards for early childhood professional preparation: Associate degree programs approved by NAEYC governing board*. Retrieved from <http://www.families.naeyc.org/accredited-article/10-naeyc-program-standards>.
- Rogers, C. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Smidt, T. (1998). Toward a prototype of expertise in teaching. *Journal of Teacher Education* 55(4), 357-371.